

OBC BEMMEL

PROTOCOL DYSCALCULIE

In het dyscalculie-protocol staat beschreven wat leerlingen met de diagnose dyscalculie kunnen verwachten aan ondersteuning op onze school. Het OBC Bemmél biedt leerlingen met een dyscalculieverklaring, opgesteld na psychodiagnostisch onderzoek, faciliteiten voor in de les en bij toetsen. Dit is bedoeld om leerbelemmeringen te dispenser en te compenseren. Daarnaast is er aandacht voor onzekerheid, faalangst, demotivatie etc. aangaande rekenvaardigheden, wiskunde, economie en natuur/scheikunde. Het dyscalculieprotocol zal elk jaar geëvalueerd worden om het actueel te houden en eventueel aan te passen aan veranderde wettelijke kaders.

OBC Bemmél

www.obc-bemmel.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Uitgangspunten van het dyscalculiebeleid.....	3
Voorwaarden voor succesvolle begeleiding	3
Wat is dyscalculie?	4
Kenmerken van Dyscalculie.....	4
Begeleiding leerlingen met de diagnose dyscalculie	5
Hoe is de overgang vanuit het PO geregeld voor de leerlingen met dyscalculie?	5
Begeleiding nieuwe leerlingen met de diagnose dyscalculie	5
Faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie, inclusief Centraal Schriftelijk examen	6
Schoolexamen Rekenen, eindexamenkandidaten	6
Begeleiding van leerlingen met ernstige rekenproblemen (zonder diagnose, na screening dyscalculie)	7
Hoe signaleren wij dyscalculie?	7
Verkenkend dyscalculieonderzoek (VRO).....	7
Dyscalculieverklaring	8

Inleiding

Dit dyscalculieprotocol beschrijft het beleid voor het Over Betuwe College Bemmelen. Dit beleid is leidraad voor de dagelijkse praktijk en zal daarbij uitgangspunt zijn bij het organiseren van extra hulp en het begeleiden van leerlingen met dyscalculie op het OBC Bemmelen.

Uitgangspunten van het dyscalculiebeleid

De uitgangspunten van het dyscalculieprotocol zijn:

- 1. Een geïntegreerde aanpak.** De begeleiding wordt zo veel mogelijk binnen de reguliere lessen gegeven.
- 2. Het economisch principe.** Dit betekent streven naar zo veel mogelijk effectiviteit met zo min mogelijk inspanning. Resultaat betekent voor een leerling met dyscalculie voortgang van de schoolloopbaan.
- 3. Begeleiding gedurende de hele schoolloopbaan.** Hoewel de begeleiding gericht is op zelfredzaamheid van de leerling, blijft begeleiding na leerjaar 1 mogelijk indien nodig.

Voorwaarden voor succesvolle begeleiding

- We gaan uit van de ondersteuningsbehoefte van de leerling. Er is altijd sprake van maatwerk rond de begeleiding en/of de aanpassingen bij leerlingen met dyscalculie.
- De leerling is medeverantwoordelijk voor het slagen van zijn begeleiding. Uitgangspunt is dat de leerling samenwerkt met school en gemotiveerd is om het ondersteuningsaanbod zo goed mogelijk te benutten. Er wordt daarom ook extra inspanning van de leerling verwacht (meer oefenen, begeleiding en ondersteuning aanvaarden e.d.). We werken vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid, leerling, ouder(s)/verzorger(s) en school (de driehoek).
- Docenten en overige begeleiders zijn competent om begeleiding te bieden aan leerlingen met dyscalculie.

Wat is dyscalculie?

Dyscalculie komt uit het Grieks en betekent letterlijk: niet op de goede manier kunnen berekenen. De definitie van dyscalculie zoals die in de literatuur en in de meeste dyscalculie verklaringen gebruikt wordt, staat in het onderstaande kader vermeld.

Definitie:

Dyscalculie is een leerstoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen met het aanleren en vlot en/of accuraat kunnen toepassen van reken/wiskundige kennis met didactische resistentie. Bron: Luit (2005)

Kenmerken van Dyscalculie

De leerling:

- Gebruikt de basale rekenmanieren, bijvoorbeeld: de leerling telt heel lang door op de vingers.
- Draait gemakkelijk getallen om, bijvoorbeeld: gehoorde getallen (bijv. 24) worden op papier omgedraaid (bijv. 42).
- Kent de waarde van getallen niet, honderdtallen en tientallen zijn voor de leerlingen gelijk.
- Bij optellen en aftrekken zet de leerling deze niet goed onder elkaar. Dit heeft ook te maken met ruimtelijke oriëntatie.
- Heeft daardoor ook moeite met schatten.
- Is bij het nemen van tussenstappen al snel de draad kwijt.
- Heeft moeite met het hanteren van een volgorde (bijv. bij klokkijken de grote en kleine wijzer).
- Heeft moeite met het interpreteren van codes en patronen. Bijvoorbeeld het muzieknoden schrift, maar ook $\times$ / $:$ / $+$ / $-$ / en natuurkundige codes.
- Heeft moeite met ruimtelijke oriëntatie (bijv. teamsporten op een groot veld en onderscheid tussen links en rechts en moeite met het plaatsen van getallen in de juiste kolom)
- Heeft moeite met het lezen en/of interpreteren van grafieken

Begeleiding leerlingen met de diagnose dyscalculie

Hoe is de overgang vanuit het PO geregeld voor de leerlingen met dyscalculie?

1. Indien de ouder(s)/verzorger(s) dit wenst/wensen, bestaat de mogelijkheid om voorafgaand aan de aanmelding een oriënterend gesprek te voeren met een vertegenwoordiger van het OBC Bommel. Doorgaans is dit de ondersteuningscoördinator of de betrokken afdelingsleider. In dit gesprek worden de begeleidingswensen van de ouder(s)/verzorger(s) en de mogelijkheden die de school kan bieden besproken. Eventueel kunnen al beginafspraken worden gemaakt die na aanmelding en aanname van de leerling effectief kunnen worden.
2. Na aanmelding wordt de leerling doorgesproken met de basisschool. Dit gebeurt middels de zogenaamde 'warme overdracht' waarbij de begeleidingsbehoeften en aandachtspunten van de leerling mondeling worden overgedragen door de basisschool. Op basis van deze informatie bepaalt de schoolleiding van het OBC Bommel of de leerling kan worden aangenomen.
3. Na de aanmelding stuurt de toeleverende basisschool de gegevens uit het leerlingvolgsysteem middels het onderwijskundig rapport naar het OBC Bommel.
4. De ouder(s)/verzorger(s) zorgt/zorgen voor het aanleveren van de dyscalculieverklaring en de aanvullende onderzoeks- en begeleidingsrapportages indien dit van toepassing is.
5. Als de leerling is gestart op het OBC in Bommel, wordt de leerling in periode 1 uitgenodigd voor een gesprek met de leerspecialist. Tijdens het gesprek worden mogelijke faciliteiten besproken en vastgelegd. De leerspecialist informeert ouder(s)/verzorgers(s), coach van de leerling en de ondersteuningscoördinator over de gemaakte afspraken.

Begeleiding nieuwe leerlingen met de diagnose dyscalculie

(Nieuwe) leerlingen die binnenkomen met een dyscalculieverklaring, worden tijdens periode 1 door de leerspecialist uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek. In dit gesprek worden de mogelijke faciliteiten besproken en gekeken wat voor de leerling passend is. De gekozen faciliteiten worden gecommuniceerd met de ondersteuningscoördinator. Deze zorgt ervoor dat de faciliteiten verwerkt wordt in Magister en docenten altijd kunnen terugvinden waar de leerling recht op heeft.

De leerling vermeldt bij een toets, waarin rekenkundige vaardigheden worden gevraagd, op het toetsblad met het woord 'Dyscalculie' dat er sprake is van dyscalculie.

De leerlingen mogen altijd een beroep doen op de leerspecialist voor vragen en advies. De begeleiding van leerlingen met dyscalculie kan plaatsvinden op verschillende niveaus. Het eerste en tweede niveau bestaat uit goed rekenonderwijs in groepsverband. De leerling wordt door de vakdocent goed in beeld gehouden door middel van effectieve lesmethodes, een leerlingvolgsysteem (Cito VAS) en wordt differentiatie en extra instructie gegeven indien nodig. Indien blijkt dat deze begeleiding niet het gewenste effect heeft, kan de leerling deelnemen aan de ondersteuningsmodules die reken- en/of wiskunde worden aangeboden in overleg met leerling, coach en ouder(s)/verzorger(s). Aan het einde van de periode van de ondersteuningsmodule wordt kort beschreven welke hulp is geboden en welk effect dit heeft gehad door de docent die deze module verzorgt.

Als laatste bestaat de mogelijkheid om een periode (8 tot 10 keer, 1 per week, of eens in de twee

weken) in een klein groepje extra begeleiding van de leerspecialist te krijgen. Deze ondersteuning wordt op maat gegeven, deels verlengde instructie n.a.v. de wiskunde methode en begeleiding bij de basisvaardigheden van rekenen. Van de leerling wordt inzet en betrokkenheid verwacht tijdens de begeleiding.

Indien een leerling wordt begeleid door de leerspecialist, wordt er ook een handelingsplan gemaakt. Dit plan wordt in Magister opgenomen en gecommuniceerd naar de coach. De leerling zelf is zich ervan bewust dat hij/zij vanwege zijn/haar dyscalculie zich (veel) meer zal moeten inzetten om meer overeenkomstig zijn/haar capaciteiten te presteren. Hij/zij is bereid de handvatten die hij/zij krijgt aangereikt om met dyscalculie om te gaan, te gebruiken.

Faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie, inclusief Centraal Schriftelijk examen

Leerlingen met dyscalculie hebben recht op extra tijd voor toetsen waar rekenkundige vaardigheden worden gevraagd (25% extra tijd van de toetstijd met een maximum van 30 minuten), dus ook bij vakken als economie, natuurkunde e.d. als daar rekenen een rol speelt bij de toets. Daarnaast mogen zij, ook bij het Centraal Schriftelijk Eindexamen, gebruik maken van de standaard rekenkaarten van het CvTE. Deze zijn te vinden op Examenblad.nl en de sectie wiskunde levert deze aan.

Schoolexamen Rekenen, eindexamenkandidaten

Leerlingen die geen eindexamen wiskunde afleggen maken een schoolexamen rekenen. Het resultaat van dit examen telt niet mee voor het bepalen van de uitslag voor het diploma. Het resultaat van het schoolexamen rekenen staat wel op een bijlage bij de cijferlijst.

Begeleiding van leerlingen met ernstige rekenproblemen (zonder diagnose, na screening dyscalculie)

Hoe signaleren wij dyscalculie?

Er zijn leerlingen die vanuit de basisschool instromen met een vermoeden van ernstige rekenproblemen (vermoeden van dyscalculie). Het komt ook voor dat dit later in de VO-schoolcarrière naar voren komt.

Er zijn verschillende ondersteuningsniveaus, die hieronder in het schema staan weergegeven.

Ernstige rekenproblemen (wiskunde)

Ondersteuningsniveau	Mogelijkheden binnen school
Niveau 1: Goed reken/wiskunde onderwijs in groepsverband	Bied goed onderwijs aan tijdens de lessen wiskunde, gericht op de basisvaardigheden van rekenen. Cijfers, Cito VAS, ervaringen, dossierinformatie zijn belangrijk om b.v. voortgang en reeds inzette ondersteuning in beeld te krijgen.
Niveau 2: Extra zorg in de groepssituaties door de docent	- Differentiatie in de les - Verlengde instructie - Indien nodig: handelingsplan opstellen met doel en interventie. De leerspecialist kan adviseren hoe dit aangepakt kan worden in de les.
Niveau 3: Specifieke interventies die afgestemd zijn op hiaten, uitgevoerd en/of ondersteund door de leerspecialist op school	3a) bied een ondersteuningsmodule aan waarbij duidelijk is wat het plan is: het doel, de wijze van interventie (wat gaat aangeboden worden), een begin- en eindtoets/test om effect te meten. De leerspecialist kan adviseren 3b) Indien de inzet in de klas en in de ondersteuningsmodule onvoldoende effect heeft, is 1 op 1 interventie of in een klein groepje bij de leerspecialist geïndiceerd. Na een of 2 periodes van 10 weken wordt geëvalueerd en gekeken of een verkennend rekenonderzoek (VRO) wenselijk is. Het VRO-onderzoek zal door de leerspecialist of de orthopedagoog worden uitgevoerd.
Niveau 4: Diagnostiek en behandeling door zorgaanbieder	Onderzoek en eventuele gespecialiseerde behandeling door externe hulpverlening.

Verkennd dyscalculieonderzoek (VRO)

Start begeleiding leerspecialist: er worden een aantal rekentesten afgenomen rondom basisvaardigheden van het rekenen, die dienen als 0-meting. Daarna vindt de begeleidingsperiode van één periode (8-10 weken) plaats, die eventueel eenmalig verlengd wordt met nog een periode. Als dan nog steeds blijkt dat er sprake is van grote achterstanden, wordt het VRO uitgevoerd. Indien er na een begeleidingsperiode nog steeds het vermoeden van dyscalculie bestaat, kan geadviseerd worden om extern dyscalculieonderzoek te laten doen.

Dyscalculieverklaring

Als bij het externe onderzoek bij een leerling dyscalculie wordt vastgesteld krijgt de leerling een dyscalculieverklaring met het bijbehorende onderzoeksverslag. Die verklaring is onbeperkt geldig op school. In de verklaring worden meestal maatregelen en faciliteiten aanbevolen die de leerling in staat stellen beter met dyscalculie om te gaan. Sommige aanbevelingen vallen onder de verantwoordelijkheid van school en andere onder de verantwoordelijkheid van de leerling/ouder(s)/verzorger(s).

Zodra de dyscalculieverklaring en het onderzoek op school binnen zijn, noteert de ondersteuningcoördinator de diagnose dyscalculie in Magister bij het kopje 'Kenmerken'. Daarmee heeft de leerling recht op faciliteiten, zoals in dit protocol staat beschreven. De leerling vermeldt bij een toets op het toetsblad met het woord 'Dyscalculie' dat er sprake is van dyscalculie.

November 2025

Frederiek Westerveld, orthopedagoog

Margriet van Zwam, leerspecialist